

ชื่อเรื่อง: การสำรวจการให้คำแนะนำการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดรับประทานของผู้ชายในร้านยา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คณะผู้วิจัย: นางสาวตรีชฎา คนเที่ยง
นางสาวยุวดี พิพานเมฆาภรณ์
นางสาวเสาวนินทร์ กรกชมาศ

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. จันทรรัตน์ สิทธิวรรณันท์

ภาควิชา: เภสัชกรรมปฏิบัติ

ปีการศึกษา: 2545

บทคัดย่อ

การให้คำแนะนำการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดรับประทานของผู้ชายในร้านยา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ถูกสำรวจเพื่อศึกษาความถูกต้องและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดรับประทานโดยวิธีการสวมบทบาทเป็นผู้มารับบริการขอซื้อยาเม็ดคุมกำเนิดแผงแรก และกรอกข้อมูลลงในแบบบันทึก ผู้มารับบริการถูกกำหนดประวัติ เป็นหญิงสุขภาพดี ไม่มีโรคประจำตัว ไม่แพ้ยา ไม่ได้ใช้ยาใดอยู่ประจำเดือนหมดไปได้ประมาณ 1 สัปดาห์ ไม่เคยได้รับการคุมกำเนิดด้วยยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดรับประทานมาก่อน วิธีการคุมกำเนิดที่ใช้ในปัจจุบัน คือ คอนโดนใช้ถุงยางอนามัย พบว่าร้านยา ขย. 1 เขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งหมด 48 ร้าน ผู้ชายเป็นเพศชาย 20 คน (ร้อยละ 41.67) และเพศหญิง 28 คน (ร้อยละ 58.33) อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-40 ปี (ร้อยละ 77.08) ผู้ชายเป็นเภสัชกรจำนวน 18 คน ไม่เป็นเภสัชกร 26 คน และไม่แน่ใจ 4 คน (ร้อยละ 37.50, 54.17 และ 8.33 ตามลำดับ) คำถามที่ผู้ชายสอบถามผู้สวมบทบาทมี 9 ข้อกำหนดขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยคำถาม 3 ลำดับแรกที่ถูกถามส่วนใหญ่ คือ ยี่ห้อที่จะใช้ เวลาของรอบเดือน และการระบุตัวผู้ใช้ คิดเป็นร้อยละ 100.00, 100.00 และ 83.33 ของจำนวนผู้ชายทั้งหมด ตามลำดับ พบว่าผู้ชายร้อยละ 47.92 จ่ายยาเม็ดคุมกำเนิดให้แก่ผู้สวมบทบาท โดยยาเม็ดคุมกำเนิดที่ถูกจ่ายเป็นชนิด combine pills แบบ monophasic low dose 21 เม็ด จำนวน 11 ร้าน และ 28 เม็ด จำนวน 12 ร้าน (ร้อยละ 47.83 และ 52.17 ตามลำดับ) แบบบันทึกข้อมูลการให้คำแนะนำการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบ่งเป็น 6 หัวข้อ คือ 1) ชื่อยา 2) ข้อบ่งใช้ 3) ขนาดและวิธีใช้ 4) ผลข้างเคียง/อาการไม่พึงประสงค์ 5) ข้อควรระวังและข้อควรปฏิบัติในการใช้ยา และ 6) การปฏิบัติตัวเมื่อเกิดปัญหาจากการใช้ยา พบว่ามีผู้ชายเพียง 8 ราย (ร้อยละ 16.67) ที่ให้คำแนะนำครบถ้วนและถูกต้องทั้ง 6 หัวข้อ เมื่อพิจารณานำหัวข้อย่อยทั้งหมด 3 ลำดับแรกของหัวข้อที่ผู้ชายให้คำแนะนำอย่างครบถ้วนและถูกต้อง คือ ชื่อยา ข้อบ่งใช้ ผลข้างเคียง/อาการไม่พึงประสงค์ (ร้อยละ 100.00, 100.00 และ 77.08 ตามลำดับ)

ปัจจัยที่นำมาพิจารณาการให้คำแนะนำการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดรับประทานในการศึกษานี้มี 4 ปัจจัย คือ อายุ เพศ คุณวุฒิ และการปฏิบัติกิจกรรมอื่นร่วมระหว่างที่มีการสวมบทบาทของผู้ชาย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการให้คำแนะนำการใช้ยา คือ คุณวุฒิ กล่าวคือ ผู้ชายที่เป็นเภสัชกรสามารถให้คำแนะนำ 1) ข้อมูลขนาดและวิธีใช้ 2) ข้อควรระวังและข้อควรปฏิบัติในการใช้ยา และ 3) การปฏิบัติตัวเมื่อเกิดปัญหาจากการใช้ยา ได้ถูกต้องและครบถ้วนมากกว่าผู้ชายที่ไม่ใช่เภสัชกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$ ทั้ง 3 ข้อ)

Title: Survey of sellers' counseling of oral contraceptive pills use in drugstores, Muang district, Phitsanulok

By: Treechada Kontiang
Yuvadee Pipanmakaporn
Saowanin Korakotchamat

Advisor: Dr. Chanthonrat Sitthiworanan

Department: Pharmacy Practice

Acedemic Year: 2002

Abstract

Sellers' counseling of oral contraceptive pills use in drugstores, Muang district, Phitsanulok were surveyed. The objectives of the study were to characterize sellers' counseling and factors of provided counseling. A role-play method was used in the study. A role-player was a healthy woman with no disease, no allergic, no present use of other medications, having a previous one week menstruation and no experience of oral contraceptive pills use. A current contraceptive method was using condom by partner. Forty-eight drugstores were recruited in this study. The sellers were 20 men and 28 women and 77.08 percents of all sellers aged between 20 to 40 years old. Eighteen sellers were pharmacists, 26 sellers were non-pharmacists and another four were uncertain (37.50, 54.17 and 8.33 percents, respectively). When a role-player walked into each drugstore, lists of popular questions from seller to role-player were recorded. The most 3 questions were about pill's name (100.00 percents), menstruation cycle (100.00 percents) and identified user (83.33 percents). 42.92 percents of role player were dispensed oral contraceptive pills. Dispensed oral contraceptive pills were low dose monophasic-21 tablets (47.83 percents) and 28 tablet (52.17 percents). Collected counseling information were classified in 6 topics 1) medication's name 2) indication 3) dosage and administration 4) adverse drug reaction 5) precaution and 6) problem-solving of pills use. The result revealed that only 8 sellers' acting (16.67 percents) had completed all of the counseling topics. The most correct 3 counseling topics were medication's name (100.00 percents) indication (100.00 percents) and adverse drug reaction (77.08 percents).

Four factors of sellers, age, sex, qualification and sellers' activity were studied for effect on counseling information. The study revealed that qualification was a impact factor of sellers' counseling. There were statistically significant difference between pharmacist and non-pharmacist on the topics of dosage and administration, precaution and problem-solving of pills use ($p < 0.001$).